

Esperanto, umetni mednarodni svetovni jezik varšavskega zdravnika dr. Zamenhofa, je postal srečnejši naslednik rajnega volapüka in šteje lepo število ljubiteljev po vsem kulturnem svetu. Optimizem esperantistov prorokuje tej umetni zgradbi sijajno bodočnost, in tudi naš slovenski prireditelj esperantske slovnice nam zagotavlja, da bo „naša književnost zaslovela v prevodih širom sveta, istotako krasota naših krajev potem esper. časopisja. Slovenski učenjak ne bo več pisal za par sto bralcev, slovenska glasba, slikarstvo in kiparstvo bo se cenilo daleč izven domačih mej, slovenski trgovec bo stopil na svetovni trg“ (112). Taki sirenski glasovi pač morajo privabiti dovolj radovednežev, da se za skromen znesek seznanijo z vsebino knjige, saj fonetika jim ne bo delala skoraj nikakih težav. Zanimiv je esperanto v tvorbi besed, in v tej preprosti konsekvenci občudujemo njegovega izumitelja. Besedni zaklad je seveda še nepopoln; mnogo izrazov za pojme iz raznih znanosti je treba šele ustvariti. Žal, da je Zamenhof za besede mednarodnega značaja, kakor so n. pr. fauna (bestaro = zbirka živali), šola (lernejo), tipografija, negativ itd., večkrat ustvarjal nove, kar učenja gotovo ne olajša. Čehu bo delal preglavice stalni akcent na predzadnjem zlogu, Nemec se jezi pri glasih dž in ž, Francoz se mora premagovati, da ne izgovarja dvoglasnikov au, eu, ai po svoje, Anglež kremži obraz, ko sreča v dveh iz nemščine sprejetih besedah „knabo, knedi“ njemu tujo skupino „kn“, Italijan izgovarja razne ci, ce . . ., kakor se jih je navadil v materinščini, važni končni vokali a, o, u postanejo, ker so nenaglašeni, v izgovoru Rusa, Nemca, Angleža, Slovenca nejasni, in vsi esperantski nadzorniki ne bodo mogli preprečiti teh prirojenih „razvad“. In kdo pa nam jamči, da ostane izgovarjanje tega umetnega stvora v družbi živih jezikov za vse čase neizpremenjeno in se ne navzame počasi njih barve, da bo madžarski esperantist le s težavo razumel angleškega? Da se uvede ta umetni jezik med nižje sloje ljudstva, to je utopija; da esperanto reši ali vsaj ublaži narodno vprašanje, tega ne bomo dočakali. In tudi druge koristi, ki nam jih obetajo esperantisti, se svetlikajo tam daleč nekje v megleni bodočnosti, da ne kaže hiteti za neizvršljivo idejo in zapustiti solidnih realnih tal. Komur pa preostaja časa in želi gojiti jezikovni šport, temu lahko mirno priporočamo — esperanto. — Iz bogate polemične literature za esperanto in proti njemu priporočam vsakemu dve trezni razpravi K. Brugmanna in Avg. Leskiena „Zur Kritik der künstlichen Weltsprachen“ (Straßburg 1907) in „Zur Frage der Einführung einer künstlichen internationalen Hilfssprache“ (Indogerm. Forschungen XXII, 1908, str. 365 — 369); mogoče se je nazadnje ohladila tudi pregoreča navdušenost zagovorniku esperantistov, Baudouinu de Courtenayju.

Dr. J. Š.

Slovinskočeški slovník. Sepsal Ant. Zava di l. Vydal J. Otto v Praze. (1910). 8°. 331 str. Cena K 4 60.

Češkoslovenskemu slovarju, ki ga je izdal A. Zavadil že pred dvema letoma, je sledil sedaj slovenskočeški del. Ker nas veseli vsak pojav, ki nas bliža ostalim Slovanom, pozdravljamo tudi to delo, ki naj olajša Čehom čitanje slovenskih knjig, saj Očenáškov slovarček je komaj zadostoval najnujnejšim potrebam. Praktična poraba pokaže, ako bo ta del Čehom bolje služil, nego je prvi Slovencem. Za poskušnjo sem si izbral kratko črtico iz Cankarjevih Vinjet in našel na štirih straneh pet besed, ki sem jih iskal brezuspešno v slovarju, seveda takih, ki se v češčini ne glase enako s slovenščino. Z mirno vestjo pa bi bil lahko izpustil besede, kakor so na pr. „štupa, štruc, šunder, zarajtati, župa (Suppe), žnóder . . .“, saj Čehi menda ne bodo čitali ptujkega „Štajerca“.

Dr. J. Š.